

Biiroo Dhimmoota Kominikeeshinii Tigraay

(2022-006-FB-MR)

Cuunfaa Galmee

Boordiin To’annoo murtii Meta’n maxxansa walitti bu’insa Itoophiyaa keessa jiru hammeessuu malu haquuf dabarsee ture raggaasiseera. Qabiyyeen kun Dambii Jeequmsaa fi Kakaasa Hawaasaa Meta kan cabsu yommuu ta’u, haqamuunsaas itti gaafatamummaa kaampaanichi mirgoota namoomaaf qabu faana kan walsimudha. Walumaagalatti, Boordichi Meta’n yeroowwan waldhabdeetti itti gaafatamummaa mirga namoomaa isaa bahachuuf waan caalu hojjechuu akka qabu hubachuudhaan kana furuufis yaada imaammataa dhiyeesseera.

Waa'ee galmichaa

Guraandhala 4, 2022, Meta’n yeroo waldhabdee Itoophiyaa keessatti humnoonni Tigraay fi mootummaan Adoolessa bara 2020 irraa eegalee wal lolan jeequmsi hammaataa dhufe keessatti qabiyyee Facebook irratti maxxanfame ilaalchisee dhimma Boordiidhaaf erge.

Maxxansichi fuula Biiroo Dhimmoota Kominikeeshinii Mootummaa Naannoo Tigraay irratti kan mul’ate fi yeroo kuma 300,000 ol kan ilaalame yommuu ta’u, kasaaraa humnoota federaalaa irra gahe kan ibsuu fi waraanni biyyaalessaa “turn its gun” (qawwee isaa gara) “Abiy Ahmed Group” (garee Abiyyi)’tti akka garagalchan jajjabeessa. Abiyyi Ahimad Ministeera Muummee Itoophiyaati. Barreeffamni kun humnoonni mootummaas akka harka kennatan gaafatee yoo didan ni du’u jedha.

Fayyadamtootaan erga gabaafamee fi sirna ofumeessa Meta’n adda baafamee booda qabiyyeen isaa gulaaltota Afaan Amaaraa dubbatan lamaan ilaalameera. Maxxansichi imaammata Meta akka hin cabsine eeruun hujeeffannicha irratti dhiisaniiru.

Yeroo sanatti Meta’n Itoophiyaaf Giddugala Hojiilee Oomisha Sirrummaa (Integrity Product Operations Centre, (IPOC)) hojjechaa ture. IPOC’n haala balaa guddaa qabu keessatti to’annoo godhamu fooyyessuuf Meta’n itti fayyadama. Isaanis yeroo gabaabaaf (guyyoota ykn torbaniif) kan socho’an yoo ta’u, ogeessota walitti fiduun

hujeeffannoo Meta hordofuu fi miidhaa kamiyyuu furuuf hojjetu. Karaa IPOC, maxxansi kun ogeessaan akka gulaalamuuf ergamee, imaammata Jeequmsaa fi Kakaasaa Meta cabsuun isaa argamee, guyyaa lama booda haqame.

Argannoowwan ijoo

Boordichi murtii Meta'n maxxansa kana Facebook irraa haquuf murteesse irratti walii gala.

Walitti bu'insi Itoophiyaa keessatti uumame jeequmsa garee, akkasumas seera idil-addunyaa cabsuun kan mul'ate ta'uu ibsameera. Haala kana keessatti, fi beekamtii fi qaqqabummaa fuula kanaa yoo ilaalle, maxxansi sun jeequmsa dabalataa fiduuf carraa olaanaa qaba.

Kanarraa kan ka'e, haqinsi maxxansa kanaa akka Dambii Jeequmsaa fi Kakaasa Hawaasaa Meta, kan "ibsawwan fedhii jeequmsa cimaa raawwachuu of keessaa qaban" dhorkuutti raawwachuu akka qabu Boordiin irratti walii gala. Haqinsi kunis duudhaalee Meta wajjin kan walsimudha; haalota irratti hundoofnee yoo ilaalle, duudhaaleen "Nageenyaa" fi "Ulfinaa" kan "Sagalee" ni dursu. Boordichis maxxansa kana haquun itti gaafatamummaa mirga namoomaa Meta waliin kan walsimuu fi bilisummaa yaada ofii ibsachuu irratti daangaa haqa qabeessa ta'uu isaa ni hubata.

Meta'n hujeeffannoowwan isaa haasaa jibbiinsaa babal'isuu fi waldhabdee balbal'oomsuuf akka dhimmi itti ba'amaa jiru yeroo dheeraadhaaf quba qaba. Kaampaanichi naannoo waldhabdeen keessa jiru muraasa keessatti to'annoo qabiyyee fooyyessuuf tarkaanfii gaarii fudhateera. Walumaagalatti garuu, Boordichi Meta'n naannolee waldhabdee keessatti qabiyyee to'achuuf sirna qajeelfama fi iftoomina qabu diriirsuun balaa hujeeffannoo isaa jeequmsa ykn sarbama seera idil-addunyaa kakaasuuf itti fayyadamamuu danda'an hir'isuuf itti gaafatamummaa mirga namoomaa akka qabu Boordiin ni hubata. Itti gaafatamummaa sana guutuuf kana caalaa hojjechuu qaba.

Fakkeenyaaf, Meta'n haala waldhabdee hidhannoo keessatti imaammata Jeequmsaa fi Kakaasaa isaa akkamitti akka hojiirra oolchu, imaamatni addatti kanaaf qophaa'an kamtu akka jiru ykn akkamitti akka itti fayyadaman odeeffannoo gahaa hin kennu. Haalli amma naannoo waldhabdee keessatti qabiyyee to'achuuf itti

fayyadamu walsimannaa akka hin qabne agarsiisa; taajjabdoonni kaampaanichi waldhabdee Raashiyaa fi Yukireen kanneen biroo irraa bifa adda ta'een ilaala jechuun himataniiru.

Meta'n galmee biyyoota “balaadhaaf saaxilamanii” kan dhiyeessiiwwan qooduuf isa gargaaru nan qindeessa jedhus, Boordichi haqummaa ykn bu'a qabeessummaa adeemsa kanaa akka madaaluuf odeeffannoo gahaa hin kennineef. IPOC dhimma kana keessatti qabiyyichi akka haqamu taasiseera.

Haa ta'u malee, hujeeffannoowwan isaa irra guyyaa lamaf turse. Kunis sirni “balaa irra jiru” fi IPOC'n haalota waldhabdee ilaaluuf gahaa akka hin taane agarsiisa. Akka Meta'n jedhutti, IPOC'n "waldhabdee waggoota dheeraaf tureef furmaata waaraa, kan yeroo dheeraa ta'uuf kan yaadame miti." Meta'n tooftaa waaraadhaan hojjechuu akka qabu boordichi hubateera.

Murtoo Boordii To'annoo

Boordii To'annoo murtoo Meta'n maxxansicha haquuf dabarse jabeesseera.

Boordichi akkasuma yaadota armaan gadiis dhiyeesseera:

- Meta'n odeeffannoo Pirotokoolii Imaammata Waldhabdee isaa kan Waaltaa Iftoominaa keessaa irratti maxxansuu qaba.
- Meta'n tooftaa keessoo waaraa kan beekumsa, dandeettii fi qindoomina wayita waldhabdeetti qabiyyee gulaaluu fi deebii kennuuf barbaachisan argamsiisuu danda'u hundeessuudhaaf bu'a-qabeessummaa isaa madaaluu qaba.

*Cuunfaawwan galmee waa'ee galmichaa dimshaashaan kan dhiyeessuu fi seera dirqisiisaa kan hin qabnedha.

Murtoo galmichaa guutummaatti

1. Cuunfaa Murtoo

Boordii To'annoo, sababa Dambii Jeequmsaa fi Kakaasa Hawaasaa cabseef murtoo Meta'n qabiyyichi Facebook irraa akka haqamu dabarse kan raggaasisu ta'a. Haala kana keessatti qabiyyicha haquun itti gaafatamummaawwan mirgoota namoomaa Meta kan wayita waldhabdee hidhannoo wajjiin kan walsimu ta'usaa hubateera.

Boordichi dabalataan, Meta'n naannolee waldhabdee keessatti qabiyyee to'achuuf sirna qajeelfama qabu, iftoomina qabu diriirsuun balaa hujeeffannoowwan isaa jeequmsa ykn sarbama seera idil-addunyaa kakaasuuf itti faayidaa irra ooluu danda'an hir'isuuf itti gaafatamummaa mirga namoomaa akka qabu ni arga Boordichi, Meta'n tarkaanfilee haalota akkasii keessatti itti gaafatamummaa mirgoota namoomaa kabachiisuuf qabu gahumsaan akka bahatu gargaaran fudhachuun akka irraa eegamu irra deebi'uun ibsa.

2. Ibsa fi seenduubee galmee

Meta'n qabiyyee Sadaasa 5, 2021 Facebook irratti maxxanfame ilaalchisee, Guraandhala 4, 2022 Boordiif iyyata dhiyeessee ture. Qabiyyichi Fuula Biiroo Dhimmoota Kominikeeshinii Tigraay, kan fuula beekama Biiroo Dhimmoota Kominikeeshinii Mootumaa Naannoo Tigraay (Tigray Regional Communication Affairs Bureau, (TCAB)) akka ta'e of ibsu irratti kan maxxanfame ture. Qabiyyichi afaan hojii Mootummaa Federaalaa kan ta'e Afaan Amaaraatiin kan maxxanfame ture. TCAB'n caasaa mootummaa naannoo Tigraayiiti. Sadaasa 2020 irraa kaasee, Addi Bilisa Baasaa Uummata Tigraay (TPLF) fi Mootummaan Federaalawaa Dimokiraatawaa Ripaabilika Itoophiyaa ("Mootummaan Federaalaa") wal waraanaa jiru. TPLF jaarmiyaa Tigraayiin bulchaa jiru yommuu ta'u, Humnoonni Ittisaa Tigraay immoo damee waraanaa TPLF'dha.

Maxxansichis waraana TPLF wajjiin ture keessatti hoggansa Ministira Muummee Abiyyi Ahmed jalatti kisaaraa Humnoota Ittisaa Biyyaalessaa Federaalaa irra ga'e kan ibsudha. Maxxansichi humni waraanaa biyyaalessaa "turn its gun towards the fascist Abiy Ahmed group" (qawwee isa gara garee Faashistii Abiyyi Ahmeditti akka garagalchu) kan jajjabeessudha. Itti fufees kana jechuudhaan humnoonni waraanaa lubbuu isaanii baraaru yoo barbaadan TPLF'tti akka harka kennatan gaafata: "If it refuses, everyone should know that, eventually, the fate of the armed forces will be death" (Kan mormu yoo jiraate, dhumni humna waraanaa sanaa du'a akka ta'e namuu beeka.)

Muddamni Mootummaa Federaalaa fi TPLF gidduu ture fiixeetti kan ba'e yeroo Mootummaan Federaalaa weerara koronaavaayiresii sababa godhachuudhaan

filannoo bara 2020 godhamuuf yaadame yeroo biraatti dabarsuu ture. Hooggantoonni mormitootaa Ministerri Muummee bara aangoo isaa dheeraffachuuf weeraricha akka sababaatti fayyadameera jechuun ni himatu. Mootummaan Federaalaa kana haa jedhuyyuu malee, Mootummaan naannoo Tigraay naannocha keessatti filannoo gaggeessuun TPLF garaagarummaa sagalee guddaadhaan injifachuu danda'ee ture.

Haleellaa buufata waraanaa federaalaa irratti godhame hordofee Ministerri Muummee humnoota Tigraay irratti Sadaasa 2020'tti waraana labsan. Humnoonni federaalaas hanga magaalaa guddittii Tigraay, Maqalee qabachuutti ga'anii turan. Walwaraansa ji'oota saddeetiin booda, humnoonni federaalaa fi michoonni isaanii Maqalee gadhiisuun bahuun TPLF irra-deebiin to'annoosaa harkatti deeffate. Caamsaa 2021, Mootummaan Federaalaa TPLF dhaabbata shororkeessaa ta'uu labse.

Sadaasa 2, 2021'tti, qabiyyichi maxxanfamuun dura, TPLF naannolee Amaaraa fi Tigraay keessaa iddoowwan muraasa to'achuu hordofee Ministerri Muummee labsii yeroo hatattamaa guutummaa biyyaattiitti labsan. TPLF magaalaa guddittii, Finfinneetti dhiyaataa wayita dhufu kanatti Mootummaan Federaalaa lammiileen meeshaalee waraanaa akka hidhataniif waamicha taasisanii turan. Sadaasa 5, gaafuma qabiyyeen kun maxxanfametti, jaarmiyaaleen mormituu sagal ta'an, TPLF dabalachuun, Mootummaa Federaalaa irratti dhiibbaa gochuudhaaf Ministerri Muummee aangoo akka gadhiisaniif qindoomina tolfatan.

Fuulli TCAB kun hordoftoota 260,000 kan qabu yemmuu ta'u, fayyadamaan Facebook kamiyyuu ilaaluu akka danda'uuf banaa kan taasifamedha. Asxaa halluu cuquliisaatiin kan mirkaneeffamedha, kunis fuulichi yookaan eenyummeessichi dhugumaan kan nama yookaan qaama sanaa ta'uu kan agarsiisudha. Qabiyyichi yeroo 300,000 oliif ilaalamuun yeroo 1,000'tti dhiyaatuuf immoo qoodameera.

Sadaasa 5 irraa kaasee, qabiyyeen kun Imaammatawwan Jeequmsaa fi Kakaasaa, Namoota Dhuunfaa fi Dhaabbilee Balaafamoo, akkasumas kan Haasaa Jibbiinsaa cabseera jedhamee fayyadamtoota 10'n gabaafamee ture. Dabaluunis, sirni otomaatikii Meta, qabiyyechi kan dambii cabsu ta'uu adda baasuun akka gulaalamuuf ergee ture. Gulaallii namoota Afaan Amaaraa dubbatan lamaan godhame hordofuun,

Meta'n qabiyyichi imaammatawwan isaa akka hin cabsine eeruun hujeeffannoo isaa irraa utuu hin haqiin hafee ture.

Sadaasa 4, qabiyyichi maxxanfamuu guyyaa tokko dursee, Meta'n Waaltaa Hojiilee Oomisha Sirriinaa (IPOC) haalota Itoophiyaa keessatti ariitiin gegeeddaramaa turaniif yeroon deebii kennuuf gurmeessee ture. Akka Meta'n jedhutti, IPOC'n garee hayyootaa, yeroo gabaabaadhaaf to'annoo gaggeessuuf fi sarbama hujeeffannoowwan Meta irratti gaggeeffaman to'achuudhaaf kampaanicha keessaa walitti babba'anidha. Karaa IPOC, qabiyyichi hayyootaan imaammataa fi damee sanaan akka gulaalamuuf ol-dabarfamee ture. Gulaallii kana hordofuunis, Meta'n qabiyyichi imaammata Jeequmsaa fi Kakaasaa, kan "ibsa fedhii jeequmsa olaanaa uumuu of keessaa qaban dhorku cabsuu isaa adda baasee ture." Qabiyyichi haqamuu isaatiin dura tilmaamaan guyyoota lamaaf hujeeffannicha irra tureera.

Sadaasa 2020 erga lolichi jalqabee kaasee, qaamota lolicha keessatti hirmaatan hundaan sarbamni mirgoota namoomaa fi seerota namoomaa idil-addunyaa sarbamuu ilaalchisee gabaasaalee amanamoon bahaa turaniiru. Gabaasni qorannoo waliinii Komishinii Mirgoota Namoomaa Itoophiyaa fi Mootummoota Gamtoomanitti Ergaa Addaa Mirgoota Namoomaatiin godhame akka mul'isutti yakkoota addunyaaleessaa keessaa kan akka hiraarsaa fi gochoota gara jabeenyaa biroo, qabinsa namaaf hin mallee, fi nama huban, ajjeechaa seeraan alaa lammiilee naggaa fi booji'amtoota irratti raawwatamu, butinsa, dirqiin biyyaa balleessuu, fi sarbamaawwan saalaa fi koorniyaa irratti hundaa'an raawwatamuu kan mul'isan ragaan sanadaa argameera (Mil'uu Nageenya Itoophiyaa'illee ilaalaa). Namoonni waraanicha keessatti kallattiin hin hirmaanne gama lamaaniiuu ajjeefamuu gareen qorannoo waliinii kun bira ga'aniiru. Kunis ajjeechaawwan qaansoo sabummaa irratti hundaa'an kan dabalatudha. Humnoonni federaalaa fi humnoonni Tigraay lamaan isaaniyyuu "gochoota akka hiraarsuu fi qabiinsa seeraan alaa namoota naggaa fi booji'amtoota irratti Tigraay bakkeewwan addaatti, kaampiiwwan waraanaa, bakkeewwan tursiisaa, mana jireenyaa miidhamtootaa, akkasumas bakkeewwan iccitii fi hin beekamne keessatti raawwataniiru." Namoonni dhuunfaa TPLF wajjiin hariiroo qabu jedhamanii shakkaman dirqisiifamanii biyyaa baduu yookaan seeraan ala hidhamuu fi haati warraan namoota badan yookaan hidhaman kanaa immoo

humnoota waraanaa federaalaatiin sarbamni saalqunnamtii irra ga'eera. Haaluma walfakkaatuun, haati warraa humnoota waraanaa federaalaa finciltoota Tigraayiin miidhaan saalqunnamtii irra ga'eera yookaan immoo gudeedamaniiru. Namoonni baay'een immoo gareen gudeedaman. Humnoonni waraanaa federaalaa gargaarsi namoomaa naannolee waraanaan miidhaman akka hin dhaqqabne danqaa ta'aniirus. Jaarmiyaaleen hidhannoon qabsaa'anii fi milishoonni kan biroon kan hirmaatan yemmuu ta'u, Eertiraan humna waraanaa biyyaalessaa Itoophiyaa deeggarteetti. Qorannoon waloon kun taateewwan Sadaasa 3, 2020 fi Waxabajjii 28, 2021 gidduutti raawwataman kan haguugu ta'ullee, argannoowwan kunniin galmee kanaa fi mancaatiiwwan boodarra Sadaasa 2021 keessa, wayita TPLF daangaa Tigraayiin alatti bakkeewwan argaman to'atu uumamaniifillee agarsiistuu guddaa kan kennudha.

3. Aangoo fi daangaa Boordii To'annoo

Boordichi murtoowwan Meta'n akka gulaalamaniif dhiyeessu gulaaluuf aangoo ni qaba (Keewwata 2 Chaarterichaa, Kutaa 1; Keewwata Seeraa 2, Kutaa 2.1.1). Boordichi murtoo Meta jabeessuu yookaan garagalchuu ni danda'a (Keewwata 3 Chaarterichaa, Kutaa 5), akkasumas murtoon kun kaampaanicha kan dirqisiisudha (Keewwata 4 Chaarterichaa). Meta'n bu'a qabeessummaa murtoo isaa hojiirra oolchuun qabu qabiyyee isa fakkaatu kan galumsa walfakkaatu keessatti fayyadamame wajjiin walbira qabuun madaaluuf dirqama qaba (Keewwata 4 Chaarterichaa). Murtoowwan Boordichaa ibsoota gorsa imaammataa raawwachuun dirqama hin taane kan Meta'n deebii itti kennuuf dirqama qabu kan dabalatudha (Keewwata 3 Chaarterichaa, Kutaa 4; Keewwata 4).

4. Maddeen aangoo

Boordiiin To'annoo maddeen aangoo armaan gadii ilaalcha keessa galcheera:

1. Murtoowwan Boordii To'annoo:

Murtoon barbaachisaan yeroo dhiyootti Boordii To'annoon godhame kan inni dabalatu:

- “Raayyaa Qobboo keessatti yakkoota raawwatamaniiru jedhaman” [[Murtoo galmee 2021-014-FB-UA](#)]: Haalota waraanaa fi walitti bu'iinsawwan jeeqoo ta'an keessatti odeessaaleen hin mirkanoofne mirgoota lubbuun jiraachuu fi

nageenya namootaa balaa keessa kan buusan ta’uu Dambiin Hawaasaa Facebook ibsuu akka qabu Boordiin yaada kenneera. Balaawwan jeequmsaan walqabataniis Itoophiyaa keessatti uumaman balballoomsuu keessatti hujeeffannoowwan isaa akkaataa itti taphatan ilaalchisee Meta’n kabaja mirgoota namoomaa irratti gufuu ta’uufi dhiisuusaa irratti madaallii qaama walabaan gaggeessuu akka qabu Boordichi ni gorsa.

- “Uggura Pirezidaantii Duraanii Tiraamp ” [[Murtoo galmee 2021-001-FB-FBR](#)]: Meta’n haalota walitti bu’iinsaa keessatti faayidaarra kan oolu imaammata qopheessuu fi maxxansuu akka qabu Boordichi gorseera. Sarbama seerota idil-addunyaa, mirgoota namoomaa fi seerota gargaarsa namoomaa sadarkaan olaanaan raawwataman irratti qorannoo fi himatawwan abbootii aangoo dhimmisaa ilaallatuun fi tooftaalee gaafatamummaa mirkaneessaniin godhaman deeggaruuf Boordichi barbaachisummaa odeeffannoo funaanuun, olkaa’uun fi wayita barbaachisetti immoo qooduun qabu irratti gorsa kenneera.
- “Dhimma suur-sagalee giraafikii Sudaan” [[Murtoo galmee 2022-002-FB-MR](#)]: Boordichi galmee “Uggura Pirezidaantii Duraanii Tiraamp” irratti Meta’n haalota waldhibdee “kan adeemsonni idilee inni itti dhimma ba’u miidhaa ittisuu yookaan hambisuu hin dandeenyeef” deebii kennuuf imaammata akka qopheessuu fi maxxansuuf gorseera.

II. Imaammatawwan qabiyyee Meta:

Dambiiwwan Hawaasaa Facebook:

Imaammata [Jeequmsaa fi Kakaasaa](#) isaa jalatti, Meta’n qabiyyee “jeequmsa hamaaf kakaasu yookaan karaa banu” akka kaasu ni ibsa. Imaammatachi “doorsisawwan gara du’aatti geessuu danda’an (fi akaakuu jeequmsa cimaa kan biroo) ... kan namoota yookan iddoowwan irratti xiyyeeffatan ni dhorka.” “Ibsawwan fedhii jeequmsa cimaa raawwachuu of keessaa qaban” illee kan dhorkudha.

III. Duudhaalee Meta:

Duudhaaleen Meta seensa Dambiilee Hawaasaa Facebook keessatti eeramaniiru. Duudhaan “Sagalee” akka “hangafa” ta’etti ibsama.

Galmi Dambii Hawaasaa keenyaa bakkatti of ibsan dhiyeessuun ta'uu fi namootaaf sagalee kennuudha yeroo hunda bakkatti of ibsan dhiyeessuu fi namootaaf sagalee kennuudha. [Nutu kan barbaannu] namoonni waayee dhimmoota isaan yaaddessanii, namoonni isaan wajjiin walii hin galle yookaan ittiin morman utuma jiranii, bilisa ta'anii akka haasa'uu danda'anidha.

Meta'n duudhaalee kanneen biroo afuriif jecha "Sagalee" ni daangessa, isaan keessa lama asitti ni barbaachisu:

"Nageenya": Nageenya qaama namootaa irratti qabiyyee balaa miidhaa fiduu danda'an qabu ni haqna.

"Ulfina": Namootni ulfina namoota biroo akka kabajan fi hin hir'isne yookiin hin xinnessine ni eegna.

IV. Dambiiwwan mirgoota namoomaa idil-addunyaa

Qajeelfamoonni Daldalaa fi Mirgoota Namoomaa irratti qajeelfama kennan kan Mootummoota Gamtoomanii (UNGPs), bara 2011 keessa Mana Maree Mirgoota Namoomaa Mootummoota Gamtoomaniin ragga'e, hojimaata tola-ooltummaa kan dhaabbileen daldalaa dandalaa dhuunfaa gaafatamummaa mirgoota namoomaaf qaban ittiin ba'atan lafa in kaa'a. Bara 2021 keessa, Meta'n [Imaammata Mirgoota Namoomaa Sadarkaa Dhaabbataattii beeksisuun](#), akkaataa UNGPs irratti ibsameen kabaja mirgoota namoomaa mirkaneessuuf kutannoo qabu irra deebiin mirkaneesseera. Haala quubsaa ta'een, UNGPs dhaabbilee daldalaa bakkeewwan waldhabdee ("Daldala, mirgoota namoomaa fi naannolee waraanaan miidhaman: tarkaanfii olaanuuf," [A/75/212](#)) keessa socho'anirra gaafatamummaa olaanaa kaa'eera. Xiinxalli gaafatamummaawwan mirgoota namoomaa Meta irratti Boordichaan haala kanaan gaggeeffame dambiilee mirgoota namoomaa armaan gadiitiin kan deeggaramedha:

- [Mirga yaada ofii bilisaan ibsachuu](#): Keewwata 19, Waliigaltee Mirgoota Siiviilii fi Siyaasaa Idil-addunyaa (ICCPR), Yaada Waliigalaa Lakk. 34, Koree Mirgoota Namoomaa, 2011; Gabaasa Addaa Mootummoota Gamtoomanii kan

bilisummaa yaadaa fi haasaa, gabaasota: [A/HRC/38/35](#) (2018) fi [A/73/348](#) (2018).

- Mirga lubbuun jiraachuu: ICCPR, Keewwata 6, [Yaada Waliigalaa Lakk. 36](#), Koree Mirgoota Namoomaa (2018).
- Mirga adabbiiwwan hiraarsaa yookaan gara-jabeenyaan raawwatamanii, namummaa xiqqeessan, yookaan salphisin irraa eegamuu: ICCPR, Keewwata 7.
- Mirga nageenya dhuunfaa: Keewwata 9, bo'oo. 1, ICCPR.

5. Wantoota fayyadamaadhaan dhiyaatan

Meta'n akeektuu fi murtoo Boordiin galmee kana fudhachuuf dabarse hordofuun, gulaallii Boordiidhaan godhame akka beekan kan godhu fi Boordiidhaaf ibsa akka galchaniif carraa kan kennuuf ergaan fayyadamaadhaaf ergamee ture. Fayyadamaanis ibsa hin ergine ture.

6. Wantoota Meta'dhaan dhiyaatan

Meta'n ergaa Boordiif erge keessatti, murtoon qabiyyicha ilaalchisee darbe “ibsa mootummaan ifatti baase kan odeeffannoo barbaachisaa ta'uu malu,” garuu immoo wayita walitti bu'iinsaa sanatti jeequmsa kakaasuu kan danda'u waan ta'eef ulfaataa akka ture ibseera. Meta'n akka ibsetti sababa hayyama barbaachisummaa odeeffannicha ibsu kennuun qabiyyee miidhaa qaamaa akka ga'uuf sababa ta'uu danda'u irratti hin hojjenneef eyyamicha hin kennineefi ture.

Dhuma 2020 irraa kaasee, Meta'n Itoophiyaa tarree biyyoota balaa guddaarra jiranii keessaa 1'ffaarra, jechuunis sadarkaa balaa guddaarra akka jirtutti kaa'eera. Akka Meta'n jedhutti, biyyoota balaarra jiran qoqqooduun qaama adeemsa inni dhiyeessiiwwan oomishaalee yeroo dheeraatiif baasii taasisu toora galchuuf raawwatu keessaa isaa tokkodha. Fakkeenyaaf, balaa guddaa Itoophiyaa keessa jiruuf deebii kennuuf, Meta'n ramadduu qooqaa (maloota maashina barsiisuun sarbama

Dambiilee Hawaasaa akka ofiin adda baasan gargaaru), afaanota ballinaan Itoophiyaa keessatti fayyadamaman, Afaan Amaaraa fi Afaan Oromootiin qopheesseera. Akka kaampaanichi jedhutti, ramadduwwan Afaan Amaaraa fi Afaan Oromoo Onkoloolessa 2020 keessa ifa taasifaman. Waxabajjii 2021 keessa, Meta'n ramadduwwan "Haasaa Hammeenya" ittiin jedhu Afaan Amaaraa fi Afaan Oromootiin (maloota maashina barsiisuun qabiyyeewwan imaammattoota Haasaa Jibbiinsaa, Jeequmsaa fi Kakaasa, fi Cuncursaa fi Qoccollaa jalatti kufan adda baasuuf gargaaran) ifa taasisee ture. Kaampaanichi, babal'achaa deemuu waldhabdee hordofuudhaan, Itoophiyaadhaaf IPOC Sadaasa 4, 2021'tti uumeera. IPOCs heddumminaan guyyoota yookaan torbeewwan hedduudhaaf hojjeta. IPOC'n taateewwan karooraan raawwatan kan akka filannoowwanii, yookaan taateewwan utuu hin karoorfamiin mudataniif deebii kennuuf kan gurmeeffamudha. IPOC'n hojjetaa Meta kamiinuu gaafatamuu danda'a. Gaaffichis gareewwan sadarkaa hedduurraa walitti babbahan, qooda fudhattoota hedduu qaban kaampaanicha keessaa walitti babbahan kan bakka bu'oota gareewwan Hojmaataa, Imaammataa, fi Oomishaa of keessaa qabuun in gulaalama. IPOC'n sadarkaalee garaagaraa kan qabiyyeewwan hujeeffannicha irratti tamsaafamanii to'achuuf sadarkaa qindoominaa fi quunnamtii oldabalaa deemu qaba. IPOC'n Sadaasa 2021'tti Itoophiyaadhaaf gurmaa'e kan Sadarkaa 3 yemmuu ta'u, "sadarkaa qindoominaa fi quunnamtii Meta wajjiin godhamu isa olaanaa kan dabalatudha." Akkuma Meta'n ibse, IPOCs "furmaata yeroo gabaabaa" "dhimmoota gurguddoo hubachuu fi waldhabdeewwan yookaan haalota balaa guddaa qaban keessatti furmaata itti kennuuf kan garaaranidha. Waldhabdee waggoota dheeraaf tureef furmaata waaraa, kan yeroo dheeraa ta'uuf kan yaadame miti.

Meta'n xiinxala Boordiin dhimma "Yakkoota Raayyaa Qobbootti raawwatamaniiru jedhamanii" muddama bilisummaa yaada ofii ibsachuu eeguu fi doorsisa waldhibdee garee xiqqeessuun tokkoon tokkoo waldhibdee ilaalcha keessa galchuu gaafata, yaada jedhuuf akka deeggarsaatti fayyadameera. Meta'n yakkoota gara jabeenya olaanaan qaamota waldhibdeerra jiran lamaaniin raawwataman kan olkaawwanii jiranis yaadachiiseera. Meta'n akka Boordichaaf ibsetti, haala uumama doorsisichaa, dandeettii dhiibbaa geessisuu dubbataa, fi wayita qabiyyichi maxxanfametti haalli

Itoophiyaa keessatti balbal'oonfamaa ture yoo ilaalame, duudhaan “Nageenyaa” wantoota kaan irra caalaa madaala kaasee waan argameef, jeequmsa gara fuulduraatti Itoophiyaa keessatti uumamuuf jiru ilaalchisee namoota dhuunfaa akeekkachiisuuf bu'aa qabiyyichi qabaatu akkuma jirutti ta'ee, maxxansicha hujeeffannoo sanarratti dhiisuu caalaa haquun in wayya ture.

Boordichis gaaffilee 20 Meta gaafatee ture. Meta'n gaaffilee 14 guutummaatti fi gaaffilee ja'a immoo gartokkeen deebiseera. Deebiiwwan gartokkeen kennaman mala kaampaanichi haalota wal waraansaa keessatti qabiyyee to'achuuf hordofu, imaammatawwan qabiyyee waan cabsaniif uggura herrega irra kaawwamuu, fi adeemsa madaallii qaxxaamuraan kan walqabatanidha.

7. Yaadota hawaasaa

Boordiin to'annoo yaadota hawaasaa galmee kanaan walqabatan torba fudhachuun ilaaleera. Yaadota sana keessaa tokko Eeshiyaa Paasifik fi Oosheeniyyaa, sadii Awurooppaarraa, tokko immoo Afrikaa Gammoojjii Sahaaraan Gadii fi lama immoo Yuunaayitid Isteetsii fi Kanaadaa irraa kan ergaman dha.

Ergaawwan kunneenis mata-dureewwan kanneen kan haguugan turan: malootni Meta'n wal waraansaawwan garaagaraa keessatti fayyadamu walsimuu dhabuu; balaa olka'aa wayita walddhibdeetti qaamota gidduutti doorsisa jeequmsaa ofkeessaa qabu; rakkolee to'annoo qabiyyee Itoophiyaa ilaallatan irratti Meta'dhaan godhamuu fi gahee miidiyaaleen hawaasaa bakkoota odeeffannoon dhorkamanitti bahachuu qaban; seenduubee dhugaa walddhibdee Itoophiyaa keessaa dudduuba jiru, miidhaa ummata Tigraayi irra gahee fi gahee haasaan jibbiinsaa dhalattoota Tigraay irratti godhame jeequmsa babal'isuu keessatti taphate dabalatee; akkasumas barbaachisummaa seeronni waraanaa imaammatawwan wayita waraanaatti haasaawwaan to'achuuf gargaaran qopheessuu keessatti qaban.

Yaadota hawaasaa galmee kana irratti dhiyaatan dubbisuuf, [kana](#) tuqaa.

Eebila 2022 keessa, haalota waraanaa keessatti to'annoo qabiyyee irratti godhamu ilaalchisee, akka qaama sagantaa qooda fudhattoota hirmaachisuutti, Boordichi

bakka bu’oota jaarmiyaalee falmaa, hayyoota, jaarmiyaalee tokkummaa mootummootaa fi hayyoota biroo mariiseera. Mariiwwan kunis qabinsa haasaa qaamota lolarra jiranii fi haalota waldhibdee keessatti akkaataa raawwii imaammata Jeequmsaa fi Kakaasuu kan dabalatan turan.

8. Xiinxala Boordii To’annoo

Boordichi gaaffii qabiyyeen kun deebifamuu qabaachuu fi dhiisuu, fi agarsiistuuwwan kanarra ballaa ta’an kan maloanni bulchiinsa qabiyyee Meta qaban, karaan sadan kanaan ilaaleera: Imaammatawwan qabiyyee Meta, duudhaalee kaampaanichaa fi gaafatamummaawwan inni mirgoota namoomaa ilaalchisee qabu.

8.1 Imaammatawwan qabiyyee Meta’n Walsimuu

Boordichi qabiyyee kana hujeeffannoo isaarraa haquun Dambii Jeequmsaa fi Kakaasaa wajjiin kan walsimu ta’uusaa argeera. Immaammatachi “doorsisawwan gara du’aatti geessuu danda’an (fi akaakuu jeequmsa cimaa kan biroo) ... kan namoota yookan iddoowwan irratti xiyyeeffatan” ibsawwan fedhii jeequmsa cimaa raawwachuu of keessaa qaban” dabalatee ni dhorka. Boordichi qabiyyeen kun warra kaaniin akka waamicha jeequmsa kakaasuuf yookaan gochaa kana jajjabeessuuf haala durumaanuu waldhibdee waraanaa keessa jiru keessatti godhamuutti haala gahaa ta’een hiikamuu danda’a. Haala kanaan, qabiyyeen kun dhorkiinsa Meta kan “ibsawwan fedhii jeequmsa cimaa raawwachuu of keessaa qaban” kan cabsudha.

8.2 Duudhaalee Meta’n walsimuu

Boordichi qabiyyeen kun hujeeffannocha irraa haqamuun duudhaalee Meta kan “Nageenyaa” fi “Ulfinaa” wajjiin kan walsimudha jechuun cuunfee kaa’eera.

Boordichi keessattuu biyya bilisummaan hojii gaazexeesummaa fi siiviikii gadi bu’aa ta’e kan hujeeffannoowwan miidiyaalee hawaasaa waraana adeemaa jiru ilaalchisee akka madda odeeffannoo ijootti ilaalaman keessatti barbaachisummaa “Sagaleen” qabu ni hubata. Haa ta’uuyuu malee, haala waldhibdee waraanaa kan jeequmsi amantaa irratti hundaa’ee fi sarbama seerota idil-addunyaa baratamaa ta’an

keessatti, duudhaaleen “Nageenyaa” fi “Ulfinaa” qabiyyee balaa jeequmsaaf saaxilamuu cimaa keessa buusuu danda’u irraa fayyadamtoota eeguudhaaf galmee kana keessatti ni fudhatama. Qabiyyeen galmee kana keessatti eerames waamicha “Abiy Ahmed’s group” (garee Abiyyi Ahmed) ajjeesuuf godhametti hiikamuu danda’a. Dabalees adabbii namoota TPLF’tti harka kennachuu didanirra ga’uuf jiru ilaalchisee akeekkachiisni akka kennametti hiikamuullee ni danda’as, kunimmoo lubbuu fi amanamummaa humnoota federaalaa fi qondaaltota siyaasaa Itoophiyaa balaa keessa kan buusudha. Qabiyyeen kun qaama naannoo bulchaa jiruun kan qoodame ta’ullee, maxxansichi ofii isaatii odeeffannoo aantummaa hawaasaa sirriitti mullisu kan carraa miidhaan qaqqabuu jiraachuu xinnaadha nama jechisiisuu danda’u hin qabu.

8.3 Gaafatamummaawwan Meta’n mirgoota namoomaa kabachiisuuf qabu wajjiin walsimuu

Haala kana keessatti qabiyyicha haquun itti gaafatamummaawwan mirgoota namoomaa Meta wajjiin kan walsimu ta’uusaa Boordichi hubateera. Wayita wal waraansaatti, kaampaanichi sirna qajeeltoo fi iftoomina qabu wayita carraan qabiyyeen sun jeequmsa kakaasuuf qabu ballaa ta’etti qabiyyee to’achuuf gargaaru qopheessuudhaaf gaafatamummaa ni qaba. Boordichi balaa qabiyyeen wayita wal waraansaatti kallattiidhaan miidhaan akka dhaqqabu taasisuu keessatti qaban yaadachiiseera. Meta’n hojmaata qajeeltoo fi iftoomina qabu kan bakkeewwan waraanni jirutti qabiyyee to’achuuf gargaaran akka hin qabne Boordichi hubateera.

Bilisummaa yaadaa (ICCPR Keewwata 19)

Keewwatni 19 ICCPR, waayee jeequmsa uumamuuf maluu ilaalchisee mirga odeeffannoo gaafachuu fi argachuu dabalatee, bilisummaa yaadaatiif eegumsa ballaa kan kennudha. Haa ta’uyyuu malee, haalota murtaa’an kan qormaatilee sadan, seerummaa (ifooma), seera qabeessummaa, barbaachisummaa fi walgitaa ta’uu fa’aa guutuu danda’an keessatti mirgi kun daangeffamuu ni danda’a. Meta’n mirgoota namoomaa UNGPs’n kaawwaman kabajuu fi haalota wal waraansaa keessatti dabalatee qabiyyee irratti murtoo dabarsuuf maddeewwan aangoo warra akka ICCPR

irratti hundaa’uuf kutannoo kan qabudha. Karoorri Tarkaanfii Raabaat dhimma kana irratti kallattii kan kaa’udha. Akkuma Gabaasaan Addaa Mootummoota Gamtoomanii kan bilisummaa yaadaa ibsanitti, “kaampaanonni dirqamoota kan mootummaan walqixxaatan yoo qabaachuudhaa baataniiyuu, dhiibbaan isaan geessisuu danda’an gaaffilee bilisummaa yaada ibsachuu fayyadamtoota isaaniitiin ka’an wajjiin kan walfakkaatan madaaluu akka qabanidha”(A/74/486, bo’oo. 41).

I. Seerummaa (ifoomuu fi dhaqqabamummaa seerotaa)

Daangaan bilisummaa yaadaa ilaalchisee kaa’amu kamillee dhaqqabamummaa kan qabuu fi hujeeffannicha irratti qabiyyeen hamma kamitti akka eyyemamuu fi hin eyyemamne irratti fayyadamtoota fi gulaaltota qabiyyeetiif kallattii kennuudhaaf bifa ga’aa ta’een ifa ta’uu qabaata. Ifoomaa fi sirrina dhabuun raawwiin seerotaa walfaallessuu fi akka feeteen raawwatamuutti geessuu danda’a.

Imaammanni Jeequmsaa fi Kakaasuu “doorsisawwan du’atti geessuu danda’an” fi addatti immoo, “Ibsawwan fedhii jeequmsa cimaa raawwachuu of keessaa qaban” ni dhorka. Boordichi imaammata galmee kana irratti faayidaarra ooluu danda’u argateera. Haa ta’uyyuu malee, galmee kana irratti murtoo kennuuf, imaammata Jeequmsaa fi Kakaasuu haalota wal waraansaa keessatti akkatti hojiirra oolchu, imaammatoota addatti jiraniif fi itti fayyadama isaanii, yookaan raawwiiwwan haalota akkasii keessatti hojiirra oolchuuf kaampaanichaan fayyadamaman ilaalchisee Meta’n odeeffannoo gahaa ta’e akka hin dhiyeessine Boordichi hubateera.

II. Kaayyoo seera qabeessa

Daangeffamni bilisummaa yaadaarra kaa’amu, kaayyoo seera qabeessa ta’e, kan mirgoota namoota biroo kabajuu, fi nageenya biyyaalessaa fi tasgabpii uummataa eeguufaa dabalachuu danda’u qabaachuutu irra jiraata. Dambiin Hawaasaa Facebook kan Jeequmsaa fi Kakaasuu miidhaa qabiyyee Facebook irratti godhameen walqabatee lafarratti gahuu malu hambisuuf kan kaayyeffamedha. Akkuma murtoo Boordichi galmee “Yakkoota Raayyaa Qobbootti raawwatamaniiru” jedhaman irratti dabarsetti, daangaawwan imaammata kana irratti hundaa’anii kaawwaman kaayyoo

seera qabeessa ta'e kan mirgoota lubbuun jiraachuu fi qaama ofii irratti aangoo qabaachuu eeguuf kan fayyadudha.

III. Barbaachisummaa fi walgitaa ta'uu

Barbaachisummaa fi walgitaa ta'uu danda'uun akka daangeffamni Meta'n haasaarra kaa'u doorsisa, as keessatti immoo doorsisa mirgoota namoota biroorratti godhamuu hambisuuf barbaachisaa ta'uu, fi daangaa maleessa akka hintaane ibsuu barbaada (Yaada Waliigalaa 34, bo'oo. 34). Madaallii kana qopheessuu keessatti, Boordichi garaagarummaa seerota idil-addunyaa irratti dirqamoota mootummoonni qabanii fi gaafatamummaa dhaabbileen daldalaa mirgoota namoomaa kabachiisuu irratti qaban ilaalcha keessa galchuudhaan, jeequmsaaf kakaasuu keessatti maalfaa akka dabalaman irratti Karoora Tarkaanfii Rabat ([Karoora Tarkaanfii Rabat, OHCHR, A/HRC/22/17/Add.4,2013](#)) ilaaleera.

As keessatti, qabiyyee kana hujeeffannocha irraa haquun bilisummaa yaadaa seera idil-addunyaa kan mirgoota namoomaa irratti ibsamee jiru biratti madaala kan kaasuu fi barbaachisaa akka ture Boordichi hubateera. Xiinxala isaa beeksisuuf qormaata sadan Karoora Tarkaanfii Rabat fayyadamuudhaan, Boordichi haqamuu maxxansichaatiif deeggarsa argateera.

Haala qabatamaa Itoophiyaa; haalaa fi akeeka dubbataa sanaa; qabiyyee fi gahumsa haasaa sanaa; fi caarraa miidhaan lafarratti qaqqabuu hundumti isaanii balaa jeequmsi lafarratti uumamuun geessisuuf ni gumaachu. (1) Haala Qabatamaa: Qabiyyechi kan maxxanfame wayita waraanni walii waliinii adeemaa turee fi balballoonfamaa turettidha. Jalqaba isaarraa kaasee, waldhabdechi sarbama mirgoota namoomaa idil-addunyaa fi seerota deeggarsa namoomaa qaamota waldhabdicha keessatti hirmaatan hundaan raawwataa turaniin kan beekamedha. (2) Dubbataa: Dubbataan kun biiroo naannoo kan qaamolee waldhabdee kana keessa jiran keessaa tokko waliin hidhata qabu yoo ta'u, aangoo humna waraanaa Tigraay qajeelchuu dabalatee qaqqabummaa fi dhiibbaa guddaa kan qabudha. (3) Akeeka: Afaanii fi haala jiru yoo ilaalle, yoo xiqqaate loltoota harka hin kennine ajjeesuuf waamichi ifa ta'eetu jira; akkasumas miidhaa geessisuuf akeekni dabalataa akka jiru sababa qabeessa ta'een tilmaamuun ni danda'ama. (4) Qabiyyee: Miidhaa dhaqqabe

keessatti hirmaannaa isaanii osoo hin ilaaliin, loltootaa fi hoggantoota siyaasaa irratti xiyyeeffachuun deeggaruudhaaf akka waan barreeffameetti maxxansa kana fudhachuun ni danda'ama. (5) Faffaca'iinsa: qabiyyeen kun fuula ifaa qaamota waldhibdee kana keessatti qooda fudhatan keessa isa tokko ta'e kan hordoftoota 260,000 gahan qabu irratti kan maxxanfamee fi haqamuu isaan dura guyyoota lamaaf hujeeffannicha irra tureera. (6) Carraa Battalatti Raawwachu: Qabiyyichi kan maxxanfame wayita humnoonni TPLF Tigraayiin alatti kutaawwan Itoophiyaa birootti babal'achaa turanitti, akkasumas yeroo Ministeerri Muummee labsii yeroo hatattamaa guutummaa biyyattiitti labsuun namoonni nagaan meeshaalee waraanaa hidhatanii akka lolatti makamaniif waamicha taasisa turanitti ture.

Boordiin qabiyyee dhimma kana keessatti argamu haquun barbaachisaa fi madaalawaa ta'uu isaa argate ture, tarkaanfiiwwan Meta'n waldhabdee guutuu keessatti fi haala waldhabdee hidhannoo hunda keessatti walgitaa isaanii madaaluuf iftoomina dabalataa akka barbaachisu Boordichaa dhimma gamaaggamuu keessatti ifa ta'eera. Meta'n akkaataa hujeeffannoowwan isaa haasaa jibbiinsaa babal'isuu fi waldhabdee balballoomsuuf akka dhimmi itti ba'amaa jiru yeroo dheeraadhaaf quba qaba. Meta'n waldhibdeewwan muraasa keessatti sirna to'annaa isaa fooyyessuuf tarkaanfiiwwan gaarii (fakkeenyaaf, yaada Boordiin kenneef irratti hundaa'uudhaan, loogii wayita waldhibdee Isiraa'elii fi Paalestaayinitti to'annoo qabiyyee irratti mullate akka qorataniif qorattoota walabaa ramaduu) fudhatus, naannolee waldhibdeetti to'annoo qabiyyeerratti godhamu ilaalchisee imaammattootaa fi adeemsawwan isaa duraan turan madaaluun hojmaata qajeeltoo fi iftoomina qabu diriirsuuf hojii gahaa hin hojjenne. Naannoowwan waldhibdeetti to'annoon qabiyyee irratti Meta'n godhamu seera namoomaa idil-addunyaatiin akka hogganamuu qabu Miseensonni Boordichaa Muraasni ibsaniiru.

Itoophiyaa keessatti, Meta'n tarkaanfiiwwan qabiyyee namoota kaan jeequmsaaf kakaasan haquuf fudhate [tarreesseera](#). Biyyoota balaa yookaan wal waraansa hamaa keessa jiraniif, kaampaanichi [adeemsawwan waliigalaa lama](#) kan Itoophiyaa keessatti faayidaarra oolan eera: sirna ramaddii “biyyoota balaa keessa jirani” fi IPOCs. Bara 2020 irraa kaasee Itoophiyaan biyya balaa keessa jirtu ramaddii 1'ffaatti (balaa isa

guddaa) kan ramadamtee jrituu fi wayita qabiyyeen kun maxxanfametti IPOC sadarkaa 3'ffaa (sadarkaa isa olaanaa) irra turte. Kanaan achis, qabiyyeen sun tuqaa imaammataa ifatti cabe kan hin qabne ta'ullee guyyoota lama caalaaf utuu hin haqamiin turuu hin dandeenye ture. Boordichi, wayita wal waraansaatti guyyoota lama jechuun, madaallii Rabat olitti eeramu tuquudhaan yeroo guddaa ta'uusaa ni yaadachiisa. Kunis sirni ramaddii biyyoota balaa keessa jiranii fi IPOCs'n taateewwan mirgoota namoomaa balaa keessa buusan furuuf gahaa akka hin taane kan mul'isudha.

Meta'n Itoophiyaa keessattii fi haalota waldhibdee kan biroo keessatti madaallii “biyyoota balaa keessa jiran” irratti godhameef tooftaa waliigalaa yookaan ulaagaa fayyadamee fi baasiwwan oomisha isaarratti kaampaanichaan sababa kanaan raawwataman ilaalchisee odeeffannoo gahaa ta'e ifatti baase hin qabu. Odeeffannoo kana malee immoo, Boordiin yookaan hawaasni bal'aan bu'a qabeessummaa fi haqummaa adeemsawwan kanneenii, baasiwwan oomisha isaarratti kaampaanichaan bahan walqixa raawwachuu yookaan bakkeewwanii fi haalota waldhibdee hunda keessatti saffisaa fi tattaaffii walfakkaatuun raawwatamuu isaanii madaaluu hin danda'an.

Akka Meta'tti, IPOCs, “furmaatawwan yeroo gabaabaa” fi wayita barbaachisetti kan gurmeeffamanidha. Kunis kaampaanichi wayita guutummaa waldhabdichaatti beekumsa, dandeettii fi qindoomina qabiyyee gulaaluu fi yeroon deebii itti kennuu dandeessisu dhiyeessuuf tooftaa keessoo itti fufiinsa qabu hundeessuu irratti baasii caalu taasisuun akka irra jiraatu Boordiidhaaf agarsiistuu kan kennudha. Madaalliin akkasii hayyoota imaammataa fi biyyattiin kan beekaman ta'uutu irra jiraata.

Malli Meta'n ammatti naannoowwan waldhibdeen jirutti qabiyyee to'achuuf fayyadamu garaagarummaan akka uumamu kan taasisudha. Akka [Mana Maree Hariiroowwan Alaatti](#) addunyaa irraa yeroo ammaatti wal waraansawwan 27 ta'antu adeemaa jira. Akka taajjabdoonni jedhanitti, yoo xinnaate waldhibdee tokko keessatti (kan Raashiyaa fi Yukireen), Meta'n tarkaanfii fudhachuudhaan qabiyyeewwan

imaammata Jeequmsaa fi Kakaasuutiin dhorkaman eyyemuuf imaammata addatti qopheessee kan ture yemmuu ta’u, haalota waldhibdee kanbiroo keessatti garuu deebii kennuudhaaf yeroo dheeraa itti fudhateera. [Yaadi hawaasaa](#) (PC-10433) tokko, kan Dr. Saamsoon Isaayaas, Mana Barnootaa Bizinesii BI Norwegian’tti gargaaraa piroofeeseraa kan ta’aniin kenname akka mullisutti, qabiyyeewwan waldhibdee Raashiyaa fi Yukireeniin walqabatan to’achuu irratti “tarkaanfileen hatattamaa” Meta’dhaan fudhataman “akkaataa qabiinsa waldhibdee kanaa fi waldhibdeewwan naannoo biraa, addatti immoo kan Itoophiyaa fi Maayinaamaa irratti garaagarummaan akka jiru” kan agarsiisudha. Kunis adeemsa walin fakkaanne, kan gahumsaa fi dhiyeessiiwwan kaampaanii Meta’f keessattuu immoo haalota waldhibdee keessatti rakkoo kan ta’udha.

9. Murtoo Boordii To’annoo

Boordii To’annoo, sababa Dambii Jeequmsaa fi Kakaasa Hawaasaa cabseef murtoo Meta’n qabiyyichi Facebook irraa akka haqamu dabarse ni cimsa.

10. Ibsa gorsa imaammataa

Iftoomina.

1. Akkuma “Uggura Pirezidaantii Duraanii Tiraampi,” “Suur-sagalee Giraafikii Sudaan” keessatti irra-deebiin ibsameen kan walfakkaatuun, Meta’n odeeffannoo Pirotokoolii Imaammata Yeroo Rakkoo irratti maxxansuu qaba. Boordii yaadni kun hojiitti akka hiikametti kan fudhatu, odeeffannoon Pirotokoolii Imaammata Yeroo Rakkoon walqabatu Waltaa Iftoominaa irratti, murtoon kun maxxanfamee ji’oota ja’a keessatti gabatee Fooramii Imaammata Hawaasaa biratti dabalataan Waaltaa Iftoominaa keessatti akka imaammata of-danda’aatti yoo ba’edha.

Raawwii

2. Wayita wal waraansaatti raawwii imaammatawwan qabiyyee isaa fooyyessuudhaaf, Meta’n tooftaa keessoo waraa kan beekumsa, dandeettii fi

qindoomina wayita waldhabdeetti bifa ga'aa ta'een qabiyyee gulaaluu fi deebii kennuuf barbaachisan argamsiisuu danda'u hundeessuudhaaf bu'a-qabeessummaa isaa madaaluu qaba. Boordiin yaadni kun akka hojiirra ooletti kan fudhatu, wayita Meta'n bu'a qabeessummaa tooftaa keessoo waaraa ilaalchisee gudunfaa isaa Boordiif dhiyeessutiidha.

***Yaadachiisa hojmaataa:**

Murtoowwan Boordii To'annoo garee Miseensota shan qabuun qophaa'ee harka caalaa miseensota Boordiitiin kan ragga'udha. Murtoowwan Boordiidhaan darban yaada dhuunfaa Miseensota hundumaa kan mul'isan miti.

Murtoo galmee kanaa irratti, qorannoon qaama walabaa Boordiidhaan ramadameen gaggeeffameera. Inistitiyuutii qorannoo walabaa Yuuniversiitii Gottenburg keessa buufateeru, kan saayintistoota saayinsii hawaasaa 50 ol ta'an ardiwwan ja'a, akkasumas addunyaa guutuurrara hayyoota biyyoota 3,200'rraa walitti babba'aniin godhame. Boordichi Gorsitoota Duco, dhaabbata gorsaa kan hariiroo siyaasa teessuma lafaa, amantaa fi nageenya, fi teknoolojii irratti xiyyeeffachuun hojjetaniin deeggarameera.